

Torfør støða

Í GJÁR kom tingið saman aftur til at viðgera álvarsligu støðuna í samfelagnum. Tingið skal viðgera ta seinastu avtaluna, sum landsstýrið herfyri gjørdi við donsku stjórnina. Haraftrat skal tingið viðgera møgulig uppskot frá landsstýrinum um at fremja munandi broytingar í figgjarlógarpóttinum fyri komandi ár.

HETTA verður eingin løtt uppgáva, hvørki hjá landsstýrisfólkunum ella hjá lótingslimunum. Avtaluna við danir er ikki so nógv at siga um nú. Hon er gjørd og trupult verður at toga í land ella koma við nýggjum krøvum. Men harfyri er ikki sagt, at hon ikki eigur at verða væl og virðiliga umrødd á tingi. Kemur tað fram í ljósmála nú, at mistøk eru gjørd, so má metast, antin hesi kunnu greiðast ella ikki. Neyvan er tað nakar ivi um, stendur kreppan við og versnar, at vit verða noydd at fara aftur til Danmarkar at viðgera støðuna. Tí hevur ein umrøða nú eisini týðning fyri eina komandi samráðing.

HIN spurningurin er so at fremja broytingar á figgjarlógini. Har skulu til at finna einar 200 mill. kr. so ella so. Tær serfrøðingameyndir, ein donsk og ein føroysk hava gjørt síni tilmæli m.a. um, hvussu figgjarlógin kemur niður á eitt rimuligari støði. Meðan tann danska mælir til eitt slag av kreppuskatti, sum kemur at raka flest allar føroyingar meira ella minni, so mælir føroyska nevndin frá at økja persónliga skatta-trýsti. Ístaðin skjýtur hon upp aðrar inntøkmøguleikar.

DONSK blað gera nógv burtur úr spurninginum um kreppuskatt og skriva, at tað er gjørd ein loynilig avtala millum stjórnina og landsstýrið um slíkan skatt. Hesum vísir danski figgjar-málaráðharrin aftur. Nú verður so tultað í krókunum um, hvat man leggja aftanfyrri. Annars hava báðir teir føroysku fólkatingsmennirnir úttalað seg til føroyska og danska pressu um, at føroyingar orka ikki at bera hægri skatt.

TVINNIR eru kostirnir, hvørigin er mjúkur. Hetta man vera mest rakandi yvirskriftin yvir tær mongu avgerðir, sum verða tiknar í hesum døgum.

Leggur tú hægri skatt á fólk er vandi fyri, at tey klára ikki vanligu skyldur til eitt nú bankarnar. Vandi er eisini fyri, at mong teirra sleppa endanum og rýma av landinum. Leggur tú hægri avgjöld á ymsar vørur er vandi fyri, at innflutningurin bara minkar enn meira, og harvið fær tú ikki ætlaðu inntøkurnar inn tann vegin. Fer tú tó av álvara at hækka rentuskattin er vandi fyri, at peningurin verður fluttur av landinum. Alt hetta vísir, hvussu torført tað er hjá myndugleikunum at skaffa munandi inntøkur til landskassan.

Marita Petersen, lógmaður fær saman við restini av landsstýrinum eina sera torføra uppgáva, nú figgjarlógin skal endurskoðast og sparingar og/ella inntøkur finnast. Mong eru ráðini. Men spurningurin er, hvørjum lógmaður skal lurta eftir: Rolf Gutesen, formanninum í føroysku serfrøðinganevndini (tv.) ella Peder Andersen, formanninum í donsku serfrøðinganevndini? Mynd: Kalmar

HIN mátin er so at spara meira. Eisini her vil tað í mongum førum vera at sammeta við eitt tveggjað svørð. Skeri eg tað her, so missi eg teg har. Nakað soleiðis kunnu munandi sparingar og tað vil í nógvum førum sigum uppsøgnum av fólkum koma at virka. Almenni sektorin er alt ov stórur verður sagt, og tí má hann skerjast munandi. Úrslitið av tí kann so blíva, at fleiri skulu til at fáa pengar úr arbeiðs-loysistryggingini, og tá verður so aftur neyðugt við fleiri inntøkum til hesa trygging. Myndin er fullkomin: skrúvan uttan enda. Og síðsta svarið upp á alt hetta dapurspygni er so tað, at fólk loksins flyta av landinum. Vónin slóknar og tað verður óskukalt. Daprir spá-

dómur!

MEN vit hava valt politikarar og landsstýri til at finna tær frægastu loysnirnar, og tað er í slíkum tíðum sum hesum, at hesi skulu til at standa sína roynd. Neyðugt verður at taka óvanligar avgerðir, skera íggjøgnum og gloyma lokál- og flokspolitisk áhugamál. Ella sum føroyska serfrøðinganevndin vísir á: "Ein stór skerjing letur seg neyvan gera við vanligum sparingum. Umframt almennar lønarlækkingar verður helst neyðugt at taka allan tann almenna

inum, sum nemur við eym politisk evni, ið "Rolf Gutesen"-nevndin kemur inn á. Sparast kunnu millum 30-40 mill. kr. við at fremja rættiliga umfevandi bygnaðarbroytingar og haraftrat verður hetta eisini at tryggja ein betri kvalitet í sjúkrahúsviðgerðini.

TAD skal ikki tað stóra hugfloði til fyri at síggja, at júst henda frágreiðingin kann fara at seta eld í alt tað samfelagsliga orðaskiftið. Kann fara at skapa mikla ósing og kann fara at skapa veruligar politiskar reimingar, sum vit ikki hava sæð í mong mong ár. Tí tað er eingin loyna, at júst spurningurin um sjúkrahúsinum verður verið ein tann mest eymi fyri ikki at siga eldfimi spurningur í tí politiska orðaskiftinum. Eisini vita vit, at hetta málið hevur verið eitt tabumál, sum hevur ligið sum ein tikkandi bumba undir mongum samgongum. Men higartil hevur tað so eydnast at smíða saman samgongur uttan at sjúkrahúsmálið gjørdist nakar høvuðsmeibogi.

NÚ hevur landsstýrið so saman við danska heilsumálaráðnum biðið um at fáa gjørda eina óhefta, sakliga og seriøsa frágreiðing um spurningin. Og sagt hevur verið, at so nógvur rumbul hevur verið um hetta málið, at henda frágreiðingins loksins skuldi fylgjast ella brúkast sum høvuðs grundarlagið undir framtíðar sjúkrahúspolitikkinum. Vit skulu ikki ber viðgera sjálva frágreiðingina. Tað verða tað stundir til. Men tað er greitt, at her hava føroyskir politikarar fingið eitt amboð - sum teir sjálvir hava biðið um - og sum nú beinleiðis vísir á, hvussu sparingar kunnu fremjast innan ein almenna stovn - og har broytingarnar, sum verða skotnar upp - harufamt skulu hava við sær, at vit fáa eina uppافتur tryggjari sjúkrahúsviðgerð enn í dag.

ÁHUGAVERT verður at fylgja orðaskiftinum um hesa frágreiðingina komandi tíð og fer Sosialurín eisini at gera sítt til, at hetta orðaskifti verður so breitt og sakligt sum gjørligt.

Lesarabrøv

Landsskúlafyrisiting, hvat er tað?

Sera forvitnislig og upplýsandi er litið bóklingur, ið sparikassarnir hava givið út til skúlaárið 1993/94. Har stendur nevniliga hvat hvør á landsskúlafyrisitingini hevur sum málsoði.

At nógv teirra hava litið at gersæst av, at fleiri taka sær av samamálsoði. Sera smilti tí so er altíð møguligt at skylda upp á hini, og samstundis er nógv tíð til at taka sær av øðrum í arbeiðsáðini, og sostatt vinna

ikkí so litið framthjá.

Leiðari av fólkaskúla og læraraskúla mátti verið ríkiligt fyri ábyrgdarfullan mann.

Hvussu er so fakta?

Tú gongur ikki í havnagot-um fyrrapartar uttan at mæta lærara av bygd, ið hevur órindi í Havn. Men leiðarin hevur ikki tíð at taka sær av slíkum smámálum.

Læraraskúlin sigst at taka inn næmingar, ið annaðhvørt

skulu vera HF-arar ella studentar. Í ár er miðaldurin á teim upptiknu uml. 40 ár, og helvtin er hvørki studentur ella HF-ari. Øll tey vrakaðu uppfyltu upptøkutreytirnar.

Sum nakað nytt og sera forvitnisligt, so hevur læraraskúlin nú tikið ta støðu, at hevur tú fráfarangarroynd úr fólkaskúlanum og er sergreinalærari, so sleppur tú frá í skúlaári, men fer beinleiðis í 2. flokk.

Lærugreinar sum føroyskt og rokning, ið enda aftan á 1. skúlaár, er als ikki neyðugt at hava vitan um fyri at verða lærari. Men hvat ger so leiðarin fyri fólkaskúlan og læraraskúlan? Jú, hann situr á fundi í ráðnum fyri ferðslutrygd, ger lesætlanir, ið ikki eru lesætlanir ella umsetur onkra grein úr útlendskum tíðarriti, um hvussu hin føroyski skúlin skal vera eftir at hann er farin

frá vegna aldur.

Er so tíð til avlops, ja, so ber til at undirvísa fólk í at stava føroyskt. Tað gevur jú eisini nakað eyka av inntøku. Hansara rættvísishond noktar annars blankt øðrum lærarum nakað eyka.

Tað sigst vera ómoralskt í hesum korgu tíðum.

Vrakaður læraraskúla-næmingur

Rætting

Í blaðnum í gjár komu vit av ósketni (gomlum vana) at nevna landsstýrismannin í kommunumálum Signar Hansen. Rætta navn hansara er Signar á Brúnni. Her- við okkara umbering.

Blaðm.